

Llengua i literatura catalana i espanyola i la seva didàctica**2012/2013**

Codi: 42094

Crèdits ECTS: 27

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
4310486 Màster Universitari en Formació de professorat d'educació secundària obligatòria i batxillerat, formació professional i ensenyament d'idiomes	930 Màster Universitari en Formació de Professorat d'ESO, Batxillerat, FP i El. Biologia i Geologia	0	0	0
4310486 Màster Universitari en Formació de professorat d'educació secundària obligatòria i batxillerat, formació professional i ensenyament d'idiomes	931 Màster Universitari en Formació de Professorat d'ESO, Batxillerat, FP i El. Ciències Socials	0	0	0
4310486 Màster Universitari en Formació de professorat d'educació secundària obligatòria i batxillerat, formació professional i ensenyament d'idiomes	932 Màster Universitari en Formació de Professorat d'ESO, Batxillerat, FP i El. Filosofia	0	0	0
4310486 Màster Universitari en Formació de professorat d'educació secundària obligatòria i batxillerat, formació professional i ensenyament d'idiomes	933 Màster Universitari en Formació de Professorat d'ESO, Batxillerat, FP i El. Física i Química	0	0	0
4310486 Màster Universitari en Formació de professorat d'educació secundària obligatòria i batxillerat, formació professional i ensenyament d'idiomes	934 Màster Universitari en Formació de Professorat d'ESO, Batxillerat, FP i El. Grec i Llatí	0	0	0
4310486 Màster Universitari en Formació de professorat d'educació secundària obligatòria i batxillerat, formació professional i ensenyament d'idiomes	935 Màster Universitari en Formació de Professorat d'ESO, Batxillerat, FP i El. Llengua anglesa	0	0	0
4310486 Màster Universitari en Formació de professorat d'educació secundària obligatòria i batxillerat, formació professional i ensenyament d'idiomes	936 Màster Universitari en Formació de Professorat d'ESO, Batxillerat, FP i El. Llengua Francesa	0	0	0
4310486 Màster Universitari en Formació de professorat d'educació secundària obligatòria i batxillerat, formació professional i ensenyament d'idiomes	937 Màster Universitari en Formació de Professorat d'ESO, Batxillerat, FP i El. Lleng. i Lit. Cat i Espany	P	1	A
4310486 Màster Universitari en Formació de professorat d'educació secundària obligatòria i batxillerat, formació professional i ensenyament d'idiomes	938 Màster Universitari en Formació de Prof. d'ESO, Bat., FP i El. Ll. i Lit. Cat i Es. i la seva didàctica	0	0	0
4310486 Màster Universitari en Formació de professorat d'educació secundària obligatòria i batxillerat, formació professional i ensenyament d'idiomes	939 Màster Universitari en Formació de Prof. d'ESO, Bat, FP i El. Matemàtiques i la seva didàctica	0	0	0

4310486 Màster Universitari en Formació de professorat d'educació secundària obligatòria i batxillerat, formació professional i ensenyament d'idiomes	940 Màster Universitari en Formació de Prof. d'ESO, Bat, FP i El. Música i la seva didàctica	0	0	0
4310486 Màster Universitari en Formació de professorat d'educació secundària obligatòria i batxillerat, formació professional i ensenyament d'idiomes	941 Màster Universitari en Formació de Prof. d'ESO, Bat., FP i El.Orientació educativa i professional	0	0	0
4310486 Màster Universitari en Formació de professorat d'educació secundària obligatòria i batxillerat, formació professional i ensenyament d'idiomes	942 Màster Universitari en Formació de Professorat d'ESO, Batxillerat, FP i El.Salut i la seva didàctica	0	0	0

Professor de contacte

Nom: Ana Maria Margallo Gonzalez

Correu electrònic: AnaMaria.Margallo@uab.cat

Prerequisits

No es contemplen.

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Objectius

Es considera que els estudiants del Màster Universitari en Formació de Professorat de Secundària (Mòdul específic de Llengua i Literatura Catalana) tenen una formació lingüística en llengua catalana de nivell de grau universitari. En funció d'aquesta premissa i tenint en compte els continguts i els objectius del "Bloc genèric" del Màster i els continguts i els objectius dels "Complements de formació de llengua catalana" del "Bloc específic", considerem que els objectius formatius de l'assignatura "Llengua i literatura catalana i la seva didàctica" es poden formular com a la capacitat dels estudiants per a:

- a) L'anàlisi crítica del desenvolupament de la docència de la llengua catalana i de les bones practiques
- b) La implementació de propostes docents innovadores en l'àmbit de la didàctica de la llengua catalana
- c) La identificació dels problemes relatius a l'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua catalana i el plantejament de solucions alternatives
- d) La implementació de metodologies i tècniques bàsiques d'investigació i avaluació educatives, i el disseny i l'avaluació de projectes d'investigació, innovació i avaluació en l'àmbit de la didàctica de la llengua catalana.
- e) La transformació dels currículums en programes d'activitats i de treball
- f) La selecció i elaboració de materials educatius en l'àmbit de la didàctica de la llengua catalana
- g) El foment de contextos que facilitin l'aprenentatge i en què es valorin les aportacions dels alumnes.
- h) La integració de la formació en comunicació audiovisual i multimèdia en els processos d'ensenyament i aprenentatge de la llengua catalana.
- i) La implementació d'estratègies i tècniques d'avaluació i el tractament de l'avaluació com a un instrument de regulació i d'estímul per a l'esforç.

El alumnado que cursa este máster ya tiene formación en el ámbito de la lengua y la literatura catalana y española. Se trata, pues, de ampliar y actualizar sus conocimientos teniendo en cuenta su futura tarea como docentes dentro del ámbito de estas materias en la Enseñanza Secundaria Obligatoria y en el Bachillerato.

Objetivos:

-Conocer y aplicar propuestas innovadoras en el ámbito de la enseñanza de la literatura y del comentario literario de textos de diferentes épocas y géneros. Analizar críticamente el lugar que ocupa el comentario de textos literarios en la educación secundaria obligatoria y en el bachillerato.

-Conocer y aplicar propuestas innovadoras en el ámbito de la enseñanza de la lengua y del comentario lingüístico de textos orales y escritos de diferentes características y tipos. Analizar críticamente el lugar que ocupa el comentario lingüístico de textos en la educación secundaria obligatoria y en el bachillerato.

-Identificar los problemas relativos a la enseñanza y aprendizaje de la lengua y la literatura y del comentario de textos en general y plantear alternativas y soluciones.

- Conocer los enfoques actuales del tratamiento del multilingüismo desde una perspectiva lingüística y cultural y reflexionar sobre el contacto de lenguas en Cataluña así como su tratamiento en la enseñanza de la lengua y la literatura.

-Conocer y aplicar de forma innovadora y crítica los instrumentos que actualmente ofrecen las TIC para la enseñanza de la lengua y literatura catalana y española.

Competències

- Adquirir estratègies per a estimular l'esforç de l'estudiant i promoure la seva capacitat per a aprendre per sí mateixos i amb altres, i desenvolupar habilitats de pensament i de decisió que faciliten l'autonomia, la confiança i iniciativa personals.
- Buscar, obtenir, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la en els processos d'ensenyament-aprenentatge en les matèries pròpies de la especialització cursada.
- Comunicar-se de manera efectiva, tant de manera verbal com no verbal.
- Concretar el currículum que es vagi a implantar en un centre docent participant en la planificació col·lectiva del mateix, desenvolupar i aplicar metodologies didàctiques tant grupals com personalitzades, adaptades a la diversitat dels estudiants.
- Conèixer els continguts curriculars de les matèries relatives a la especialització docent corresponent, així com el cos de coneixements didàctics al voltant als processos d'ensenyament-aprenentatge respectius.
- Conèixer els processos d'interacció i comunicació a l'aula, dominar destreses i habilitats socials necessàries per a fomentar l'aprenentatge i la convivència a l'aula, i abordar problemes de disciplina i resolució de conflictes.
- Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge amb especial atenció a l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible.
- Dissenyar i realitzar activitats formals i no formals que contribueixin a fer del centre un lloc de participació i cultura en el entorn on estigui ubicat; desenvolupar les funcions de tutoria i d'orientació dels estudiants de manera col·laborativa i coordinada; participar en l'avaluació, investigació i innovació dels processos d'ensenyament-aprenentatge.
- Fer un ús eficaç i integrat de les tecnologies de la informació i la comunicació.
- Generar propostes innovadores i competitives en l'activitat professional i en la investigació.
- Interpretar les diferents necessitats educatives dels alumnes amb la finalitat de proposar les accions educatives més adequades.
- Planificar, desenvolupar i avaluar el procés d'ensenyament-aprenentatge potenciant processos educatius que facilitin l'adquisició de les competències pròpies dels respectius ensenyaments, atenent al nivell i formació prèvia dels estudiants així com la orientació dels mateixos tant individualment com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.
- Posseir les habilitats d'aprenentatge necessàries per a poder realitzar una formació contínua tant en els continguts i la didàctica de l'especialitat, com en els aspectes generals de la funció docent.

Resultats d'aprenentatge

1. Buscar, obtenir, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la en els processos d'ensenyament-aprenentatge en les matèries pròpies de la especialització cursada.
2. Comunicar-se de forma efectiva, tant verbal com no verbalment.
3. Conèixer els processos d'interacció i comunicació a l'aula, dominar destreses i habilitats socials necessàries per a fomentar l'aprenentatge i la convivència a l'aula, i abordar problemes de disciplina i resolució de conflictes.
4. Crear un clima que faciliti la interacció i valori les aportacions dels estudiants per a fomentar l'aprenentatge del Català i de l'Espanyol a l'aula.
5. Demostrar que coneix contextos i situacions en que s'utilitza i aplica el Català i l'Espanyol a l'ensenyament secundari, subratllen el seu caràcter funcional.
6. Demostrar que coneix el valor formatiu i cultural del Català i del Espanyol i dels continguts d'aquesta disciplina que s'imparteixen en l'Educació Secundària Obligatòria i en el Batxillerat, i integrar aquests continguts en el marc de la ciència i de la cultura.
7. Demostrar que coneix els currículums de Català i d'Espanyol de la ESO i del Batxillerat.
8. Demostrar que coneix i que sap aplicar propostes docents innovadores a l'àmbit del Català i de l'Espanyol.
9. Demostrar que coneix la història i els desenvolupaments recents del Català i del Espanyol, i les seves perspectives, per a transmetre una visió dinàmica de la mateixa.
10. Demostrar que es coneix els desenvolupaments teòric-pràctics de l'ensenyament i l'aprenentatge del català i del espanyol.
11. Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge amb especial atenció a l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible.
12. Entendre l'avaluació com un instrument de regulació i d'estímul a l'esforç, i conèixer i desenvolupar estratègies i tècniques per a l'avaluació de l'aprenentatge del Català i del Espanyol.
13. Generar propostes innovadores i competitives a l'activitat professional i a la investigació.
14. Identificar els problemes relatius a l'ensenyament i aprenentatge del Català i de l'Espanyol i plantejar possibles alternatives i solucions.
15. Interpretar les diferents necessitats educatives dels alumnes amb la finalitat de proposar les accions educatives més adequades.
16. Posseir les habilitats d'aprenentatges necessàries per a poder realitzar una formació contínua tant en els continguts i la didàctica de la Llengua i la Literatura Catalana i Espanyola, com en els aspectes generals de la funció docent.
17. Seleccionar, utilitzar i elaborar materials per a l'ensenyament del Català i del Espanyol.
18. Transformar els currículums de Català i d'Espanyol en seqüències d'activitats d'aprenentatge i programes de treball.
19. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació e integrar-les en el procés d'ensenyament-aprenentatge del Català i del Espanyol.

Continguts

Mòdul Específic:

I. Innovació docent i recerca educativa (6 cr)

Programació tecnològica versus currículum crític: el currículum com a comunicació. El currículum per competències i l'ensenyament de llengües en contextos multilingües i multiculturalmentals.

El currículum oficial de l'educació secundària obligatòria: L'àmbit de llengües.

El tractament integrat de llengües: els enfocaments plurals de l'ensenyament de llengües i la seva relació amb el dels continguts disciplinaris de les àrees no lingüístiques.

Eines per als acords de claustre: Projecte lingüístic de centre i el Pla de lectura de centre

La didàctica de la llengua i la literatura: una metodologia o un àmbit del saber?

Seqüències didàctiques per a l'ensenyament i l'aprenentatge de les llengües i literatures: fonaments teòrics i criteris per a la seva implementació a les aules. Les TIC en el disseny de SD. L'observació a l'aula com a instrument per a la reflexió i autoformació del professorat. L'avaluació a l'àrea de llengua i literatura: objectius, fonaments, funcions. L'avaluació dels processos d'aprenentatge lingüístic i literari: instruments. L'avaluació dels productes: criteris, validesa, fiabilitat.

II. Ensenyament i aprenentatge de la llengua i la literatura (9 cr)

Ensenyament i aprenentatge de la literatura

L'evolució de l'ensenyament literari. La funció atribuïda a l'ensenyament literari, la composició del corpus d'obres i les activitats escolars al llarg del temps. L'evolució de la competència literària dels aprenents. Els eixos de l'educació literària. L'accés al text. L'aprenentatge del funcionament literari. La interpretació cultural. Les relacions entre textos i sistemes ficcionals. La producció literària i ficcional específica per a adolescents. Literatura i alumnat nouvingut.

Ensenyament i aprenentatge de la lectura

L'evolució de la concepció de la lectura i de les seves formes d'ensenyament. El desenvolupament de la competència lectora. La lectura com a sistema interpretatiu. Els processos lectors i els coneixements implicats.

L'ensenyament de la comprensió lectora. Les practiques escolars de lectura. La lectura de textos expositius. La lectura de textos multimodals i d'hipertextos. La formació d'hàbits de lectura.

Ensenyament i aprenentatge de l'escriptura

Els models explicatius del procés de composició escrita: perspectives cognitiva i sociocultural. La llengua escrita com a activitat social i de construcció del coneixement. Els coneixements que intervenen en el procés de composició escrita. Els sabers textuals i discursius. Les estratègies de gestió dels coneixements i habilitats implicats en l'elaboració d'un text escrit.

Ús de les llengües i activitat metalingüística. Els conceptes gramaticals dels alumnes. Gramàtica i plurilingüisme. La transposició didàctica: els continguts de l'ensenyament de la gramàtica. L'ensenyament i aprenentatge de la reflexió gramatical i l'ús de les llengües. Programació i metodologia de l'ensenyament de la gramàtica.

L'ensenyament de la llengua oral formal. L'oralitat, via d'accés al text literari. La comprensió del discurs expositiu; la presa d'apuntes. El pla LIC (Llengua i cohesió social) i la immersió lingüística a secundària. La interacció com a instrument d'aprenentatge

III. Complementos de formació en castellà (6 cr)

1.1. ASPECTOS LITERARIOS:

- La constitución de los cánones literarios en relación a la enseñanza.
- Literatura catalana, literatura española y literatura universal.

Selección y comentario de textos literarios.

- Las lecturas en la ESO y en el Bachillerato. Una vía para el análisis literario.
- Las transformaciones de las obras: traducciones, adaptaciones juveniles a otros géneros y códigos.
- Oralización y dramatización de textos literarios.

1.2. ASPECTOS LINGÜÍSTICOS:

Er.

Er.

- Modelos teóricos lingüísticos que fundamentan las opciones curriculares de la enseñanza de la lengua.
- Competencia gramatical, competencia comunicativa, competencia instrumental: reflexiones para el aula de secundaria.
- La pragmática y el análisis del discurso en el análisis de las situaciones comunicativas del aula.
- Conocimientos gramaticales y reflexión sobre los usos lingüístico-discursivos y el sistema lingüístico.
- El tratamiento de la variación lingüística.
- Usos lingüísticos en contextos académicos: usos orales, escritos e iconoverbales; norma, corrección y adecuación.
- Selección y comentario de textos. Focalización en aspectos lingüísticos del texto según los parámetros contextuales que lo sitúan cultural, social y temporalmente.
- Análisis crítico de la diversidad metodológica y terminológica y reflexiones para un tratamiento uniforme.

1.3. EL MULTILINGÜISMO EN CATALUÑA:

- Tipología lingüística.
- Análisis contrastivo de los sistemas lingüísticos.
- Enfoques teóricos y análisis de casos sobre la realidad antropológica, sociocultural y sociolingüística.
- Usos lingüísticos en contextos académicos: usos orales, escritos e iconoverbales; norma, corrección y adecuación.
- Selección y comentario de textos: focalización en aspectos lingüísticos del texto, según los parámetros contextuales que lo sitúan cultural, social y temporalmente.
- Análisis crítico de la diversidad metodológica y terminológica y reflexiones para un tratamiento uniforme.
- La realidad sociolingüística en Cataluña. La legislación lingüística.

1.4. LAS TIC APLICADAS A LA ENSEÑANZA DE LA LENGUA Y LA LITERATURA ESPAÑOLA:

- Las tecnologías de la información y la comunicación y su aplicación a la enseñanza y el aprendizaje de la lengua y la literatura española.

Metodologia

Tipus: Presencial i dirigida

Magistral/expositiva. Anàlisi de casos i presentació d'exemples. Comentari de textos. Anàlisi i discussió de propostes didàctiques.

Tipus: Supervisades

Tutories col·lectives i individuals.

Tipus: Autònomes

Estudi personal. Lectures i treball sobre les lectures. Activitats pràctiques i propostes didàctiques (individuals i en grup).

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Presencial i dirigida	175,5	7,02	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19
Tipus: Supervisades			
Supervisades	175,5	7,02	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19
Tipus: Autònomes			
Autònomes	324	12,96	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19

Avaluació

El detall de l'avaluació de cada part del mòdul es proporcionarà amb el programa en iniciar les classes.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluació d'Ensenyament i aprenentatge de la llengüa i la literatura	33%	0	0	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19
Avaluació d'Innovació docent i recerca educativa	22%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19
Avaluació de Complementos de formació en català i castellà	45%	0	0	1, 3, 4, 6, 9, 11, 16, 17, 19

Bibliografia

Bibliografia de Innovació docent i Ensenyament i aprenentatge de la llengua i la literatura

ADELL, P. (2009) La correcció i l'avaluació dels escrits segons la veu del professorat. *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, 47 : 73-84

BRONCKART, J.P.; PLAZAOLA, I (2000) La transposició didàctica. Història i perspectives d'una problemàtica fundacional. A Camps, A.; Ferrer, M. (coord.) *Gramàtica a l'Aula*. Barcelona: Graó. (39-63)

CAMPS, A (1998) L'ensenyament de la gramàtica. A Camps, A. i T.Colomer (coord.) *L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua i la literatura en l'educació secundària*. Barcelona: ICE / Horsori (105-126)

CAMPS, A. (1994): "Projectes de llengua entre la teoria i la pràctica", *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, 2, 7-20.

CAMPS, A. (comp.) (2003) *Seqüències didàctiques per aprendre a escriure*. Barcelona: Graó

CAMPS, A. (coord) (2005) *Bases per a l'ensenyament de la gramàtica*. Barcelona: Graó.

CAMPS, A. i T.COLOMER (coord.) (1998) *L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua i la literatura en l'educació secundària*. Barcelona: ICE / Horsori (105-126)

CAMPS, A.; COLOMER, T. (1991). *Ensenyar a llegir, ensenyar a comprendre*. Barcelona: Edicions 62.

CAMPS, A.; F.ZAYAS (coord.) *Seqüències didàctiques per aprendre gramàtica*. Barcelona: Graó.

CHAROLLES, M. and B. COMBETTES (2004). De la frase al discurs: ruptura i continuïtat. *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 33: 79-105.

CHARTIER, A.M. (2004): *Enseñar a leer y escribir. Una aproximación histórica*. México:Fondo de Cultura Económica.

COLOMER, T. (2006): *Andar entre libros. La lectura literaria en la escuela*. México:Fondo de Cultura Económica. 2ed.

COLOMER, T. (coord) (2008): *Lectures adolescents*. Barcelona: Graó.

Consell Assessor de la llengua a l'escola (2007): "El Projecte Lingüístic de Centre" a Conclusions de la comissió del projecte lingüístic de centre (pdf que es pot descarregar a:

http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Documents/ARXIUS/consell-comissio_projecte.pdf

DABÈNE, L. (1992) El desarrollo de la conciencia metalingüística: un objetivo común para la enseñanza. De la lengua materna y de las lenguas extranjeras. *Repères*, 6

Direcció general de l'Educació Bàsica i el Baxillerat: Currículum i Organització.

<http://phobos.xtec.cat/edubib/intranet/index.php> (pàgina on es troben tots els documents oficials i el desplegament del currículum)

FERRER, M. (2001) Libros de texto y ciencias del lenguaje. Cómo incorporan los libros de texto el resultado de las investigaciones. A Camps, A.(coord.) *El aula como espacio de investigación y rflexión*. Barcelona: Graó. (209-223)

FERRER,M.; ZAYAS,F. (1995) Diversitat discursiva i planificació de continguts. *Articles*, 4, 1995, 17-28.

GUASCH, O. (2004) Hablar para escribir. A AA.VV. *La composición escrita (de 3 a 16 años)*. Barcelona: Graó. (39-44).

GUASCH, O. (2004) Escribir en una segunda lengua: un doble reto. *Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura*, 37, 76-88, 2004

Las bibliotecas escolares en España. Análisis y recomendaciones. Madrid:Fundación Germán Sánchez Ruipérez-IDEA, 2005.

LERNER, D. (2001): *Leer y escribir en la escuela: lo real, lo posible y lo necesario*. México:Fondo de Cultura Económica

MEEK, M. (2004): *En torno a la cultura escrita*. México:Fondo de Cultura Económica.

MILIAN GUBERN, M. (2000) Materials per a la formació dels ensenyants. A Camps, A.; Ferrer, M. (coord.) *Gramàtica a l'Aula*. Barcelona: Graó. (77-95)

MILIAN GUBERN, M. (2005). Parlar per fer gramàtica. *Articles de Didáctica de la Llengua i de la Literatura*, 37: 11-30.

MILIAN, M. (2009) Parlem d'ortografia: què és, com s'aprèn i com s'ensenya. *Articles de Didáctica de la Llengua i la Literatura*, 48

MILIAN,M. (1993) Las actividades de escritura en las áreas curriculares no lingüísticas. *Aula*, 14, 34-39.

MILLÁN, J.A. (coord.) (2008): *La lectura en España. Informe 2008*. Madrid:Federación de Gremios de Editores de España.

MORENO, V. (2004): *Lectores competentes*. Madrid: Anaya.

NOGUEROL, A. i altres (2005): "Ensenyar i aprendre llengua i comunicació en una societat multilingüe i multicultural", en les *Conclusions del Debat Curricular* (pdf que es pot descarregar a

http://xtec.net/e13_debatcurricular/docs/1.llenguatge.pdf

NOGUEROL, A. (2009): "Cap a una nova visió de la programació escolar" a *Guix* (en premsa)

PÉREZ, A. (2008): "La naturaleza de las competencias básicas y sus aplicaciones pedagógicas" en *Cuadernos de Educación 1*. (pdf que es pot descarregar a: <http://213.0.8.18/portal/Educantabria/Congreso%20Competencias%20Basicas/index.html>)

RIBAS, T. (1996). "Los instrumentos de evaluación formativa en una secuencia didáctica de composición escrita." *Cultura y Educación*(2): 79-91.

RIBAS, T. (1997) Evaluar en la clase de lengua: cómo el alumno gestiona su proceso de escritura. *Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura*, 11, 53-65

RIBAS, T. (1997): "Evaluar en la clase de lengua: cómo el alumno gestiona su proceso de escritura", *Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura*, 11, 53-65.

RIBAS, T. (2009): "L'avaluació i l'ensenyament de llengües: dos àmbits que s'aproximen", *Articles de Didáctica de la Llengua i la Literatura*, 47, 10-25.

ROUXEL, A. (1996): *Enseigner la lecture littéraire*. Rennes: Presses Universitaires de Rennes "Didact. Français".

ZAYAS, F. (2004). Cap a una gramàtica pedagògica. *Articles de Didáctica de la Llengua i de la Literatura*, 33: 9-26.

www.pangea.org/gretel-uab

www.xtec.cat

www.plec.es

www.fundaciongsr.es/catalog

Bibliografía de Complementos de formación

ABASCAL, Mª Dolores, BENEITO, J.M. y VALERO, Filomena (1997) *Hablar y escuchar. Una propuesta para la expresión oral en la Enseñanza Secundaria*. Barcelona: Octaedro.

ARCONADA MELERO, Miguel Ángel (2006) *Cómo trabajar la publicidad en el aula. Competencia comunicativa y textos publicitarios*. Barcelona: Graó.

BASSOLS, M. Margarida i Anna M. TORRENT (1996) *Modelos textuales. Teoría y Práctica*. Vic: EUMO, 1997.

CALSAMIGLIA, Helena y TUSÓN, Amparo (2007 [1999]) *Las cosas del decir. Manual de análisis del discurso*. Barcelona: Ariel.

Caplletra, 35 (tardor 2003). Volum monogràfic sobre adquisició de llengües coordinat per Llorenç Comajoan i Manuel Pérez Saldanya.

Camps, A. & M. Ferrer (coords.) (2000), *Gramàtica a l'aula*. Barcelona, Graó.

CASSANY, Daniel, LUNA, Marta, y SANZ (1994) Glòria, *Enseñar lengua* Barcelona: Graó. Reimpresión, 2002.

Cuenca, M.J. (1992), *Teorías gramaticales i ensenyament de llengües*. València, Tàndem.

Ellis, N. ed. (1994), *Implicit and Explicit Learning of Languages*. London: Academic Press.

JOVER, Guadalupe y GARCÍA, José María (2009) *Hablar, escuchar, conversar. Teoría y práctica de la conversación en las aulas*. Barcelona: Octaedro.

LAKOFF, George y Mark JOHNSON (1980) *Metáforas de la vida cotidiana*, Madrid: Cátedra, 2001.

LOMAS, Carlos, coord. (1996) *La educación lingüística y literaria en la enseñanza secundaria*. Barcelona: ICE / Horsori.

Macià Guilà, J. & J. Solà (eds.), (2000), *La terminología lingüística en l'ensenyament secundari. Propostes pràctiques*. Barcelona, Graó.

NIETO GIL, Jesus M. (2008) *Aprovechamiento didáctico de internet*. Madrid: CCS.

Payrató, Ll. (1985), *La interferència lingüística*. Barcelona, Curial.

PÉREZ ROMERO, Francisca y TERRÓN BLANCO, José Luis (2005) *La redacción en el aula*, Madrid: Síntesis.

UNAMUNO, Virginia (2003) *lengua, escuela y diversidad sociocultural. Hacia una educación lingüística crítica*. Barcelona: Graó.

VILÀ, Montserrat (2005) *El discurso oral formal. Contenidos de aprendizaje y secuencias didácticas*. Barcelona: Graó.

Textos de Didáctica de la Lengua y de la Literatura. Barcelona: Graó.

nº 44: *La construcción del hábito lector*.

nº 48: *Currículo y educación lingüística*.

nº 50: *Lectura y escritura de textos académicos*.

nº 52: *El comentario de textos*.

Recursos "on line":

<http://cvc.cervantes.es/>

<http://teatroeducacion.ning.com/>

<http://www.elcastellano.org>

http://www.virtual-spain.com/literatura_espanola.html

<http://www.spanisharts.com>

<http://pot-pourri.fltr.ucl.ac.be/gra/>

<http://www.rinconcastellano.com/>

<http://lenguayliteratura.org>

<http://www.lenguaensecundaria.com>